

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Σπουδάστρια: Στούρου Αναστασία, ΑΜ: 2007102

Εποπτεύων καθηγητής: Δρ. Θεόδωρος Ν. Τσέκος

Καλαμάτα, 2014

Ευχαριστίες

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Θεόδωρο Τσέκο για την πολύτιμη καθοδήγησή του. Επιπρόσθετα, θέλω να ευχαριστήσω τους κατοίκους του Δήμου Κομοτηνής, για τον χρόνο που διέθεσαν με την συμμετοχή τους στην έρευνά μου.

Τελειώνοντας, θέλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία στην οικογένεια μου που στάθηκε στο πλάι μου σε όλα τα χρόνια της φοίτησης μου στο Τ.Ε.Ι Πελοποννήσου και ιδιαιτέρως τον πατέρα μου που είναι πάντα συμπαραστάτης στη μόρφωση και την καλλιέργεια των παιδιών του.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό την μελέτη των κοινωνικών δομών που υφίστανται και λειτουργούν στο Δήμο Κομοτηνής. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, επιχειρείται μια παρατήρηση και καταγραφή των κοινωνικών δομών και δράσεων που πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα του Δήμου Κομοτηνής.

Αρχικά, αναφερόμαστε με εκτενή τρόπο στην έννοια του κοινωνικού κράτους, στη συνέχεια κάνουμε μια μικρή παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής και αναλυτική παρουσίαση των κοινωνικών δομών του και η εργασία ολοκληρώνεται με ένα καθαρά ερευνητικό κομμάτι που πραγματοποιήθηκε μέσω της μεθόδου του ερωτηματολογίου το οποίο απαντήθηκε από 60 δημότες και αφορά την κοινωνική δράση του Δήμου Κομοτηνής.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	2
Περίληψη	3
Περιεχόμενα.....	4
Περιεχόμενα Πινάκων	6
Περιεχόμενα Διαγραμμάτων.....	6
Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η έννοια του κοινωνικού κράτους. Μια μικρή εισαγωγή.	10
Κεφάλαιο 2 ^ο : Παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής και των κοινωνικών δομών του..	17
2.1 Παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής	17
2.1.1 Δημογραφικά στοιχεία.....	18
2.2 Κοινωνικές δομές Δήμου Κομοτηνής.....	20
2.2.1 Διεύθυνση Κοινωνικών Πολιτικών του Δήμου Κομοτηνής.....	21
2.2.2 Κέντρα στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων.....	22
2.2.3 Το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι	22
2.2.4 Βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί	23
2.2.5 Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Δήμου Κομοτηνής	23

2.2.6 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)	24
2.2.7 Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Παιδων Κομοτηνής	24
2.2.8 Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ	25
2.2.9 ΣΤΕΓΗ Α.ΜΕ.Α	26
2.2.10 Υπηρεσίες Πρόνοιας	26
Κεφάλαιο 3 ^ο : Η έρευνα για τις κοινωνικές δομές του Δήμου Κομοτηνής	31
3.1 Υλικό – μέθοδος έρευνας	31
3.2 Αποτελέσματα έρευνας	32
Συμπεράσματα	46
Βιβλιογραφία	49
Παράρτημα Ι: Απαντήσεις έρευνας	51
Παράρτημα ΙΙ: Ερωτηματολόγιο	57

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 2.1 Νόμιμος Πληθυσμός	18
-------------------------------------	----

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.1 Μόνιμος πληθυσμός.....	19
Διάγραμμα 2.2 Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού.....	19
Διάγραμμα 3.1 Φύλο.....	32
Διάγραμμα 3.2 Ηλικία	33
Διάγραμμα 3.3 Εκπαίδευση	33
Διάγραμμα 3.4 Εργασιακή κατάσταση.....	34
Διάγραμμα 3.5 Γνώση των κοινωνικών δραστηριοτήτων του Δήμου Κομοτηνής	35
Διάγραμμα 3.6 Όφελος από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής	35
Διάγραμμα 3.7 Βαθμός ικανοποίησης από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής	36
Διάγραμμα 3.8 Γνώση της ύπαρξης του κοινωνικού παντοπωλείου	37
Διάγραμμα 3.9 Άποψη για την λειτουργία του κοινωνικού παντοπωλείου	37

Διάγραμμα 3.10 Γνώση της ύπαρξης του κοινωνικού ιατρείου	38
Διάγραμμα 3.11 Άποψη για την λειτουργία του κοινωνικού ιατρείου.....	38
Διάγραμμα 3.12 Γνώση της ύπαρξης του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι»	39
Διάγραμμα 3.13 Άποψη για την λειτουργία του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι»	39
Διάγραμμα 3.14 Γνώση της ύπαρξης των δημοτικών παιδικών σταθμών	40
Διάγραμμα 3.15 Άποψη για την λειτουργία των δημοτικών παιδικών σταθμών	40
Διάγραμμα 3.16 Γνώση της δωρεάν διανομής συσσιτίου	41
Διάγραμμα 3.17 Άποψη για την δωρεάν διανομή συσσιτίου	41
Διάγραμμα 3.18 Γνώση της ύπαρξης των δημοτικών ΚΑΠΗ.....	42
Διάγραμμα 3.19 Άποψη για την λειτουργία των δημοτικών ΚΑΠΗ.....	42
Διάγραμμα 3.20 Γνώση της ύπαρξης του δημοτικού γηροκομείου.....	43
Διάγραμμα 3.21 Άποψη για την λειτουργία του δημοτικού γηροκομείου	43
Διάγραμμα 3.22 Όφελος από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του δήμου ατόμων που δεν το δικαιούνται.....	44
Διάγραμμα 3.23 Δυσκολίες στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής από τον δήμο	45

Εισαγωγή

Μια από τις πολλές εναλλακτικές πραγματώσεις που μπορεί να λάβει το κράτος προκειμένου να μπορέσει να προσφέρει στους πολίτες του όλα όσα είναι δεσμευμένο από τη φύση του να δώσει είναι και η κοινωνική του μορφή. Υπό την έννοια αυτή, το κράτος έχει τη δυνατότητα να μετατρέπεται στο μέσον που εφοδιάζει τους πολίτες του με ορισμένες παροχές και υπηρεσίες που άμεσο στόχο έχουν την εξυπηρέτησή τους και κατά συνέπεια, την πιο εύκολη δραστηριοποίησή τους στα πλαίσια του κοινωνικού συνόλου. Η πραγμάτωση αυτή έχει αποτυπωθεί, εν μέρει λανθασμένα, στις κοινωνικές επιστήμες με τον όρο *κράτος πρόνοιας*, ο οποίος περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο παροχής κοινωνικών δικαιωμάτων στους τομείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, δηλαδή στους τομείς που είναι άμεσα συνυφασμένοι με τη διαβίωση του ανθρώπου.

Η παρούσα εργασία είναι αφιερωμένη στην μελέτη του κοινωνικού κράτους και, πιο συγκεκριμένα, στην εφαρμογή της σε τοπικό επίπεδο, με αντικείμενο μελέτης μας τις κοινωνικές δομές που υφίστανται και λειτουργούν στο Δήμο Κομοτηνής. Ειδικότερα, μέσω αυτής της εργασίας επιχειρείται μια παρατήρηση και καταγραφή των κοινωνικών δομών και δράσεων που πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα του Δήμου Κομοτηνής. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή της εργασίας μας θα αναφερθούμε με εκτενή τρόπο στην έννοια του κοινωνικού κράτους, εστιάζοντας στους βασικούς άξονες πάνω στους οποίους βασίζεται μια επιτυχημένη κοινωνική πολιτική. Με αυτό τον τρόπο, ο αναγνώστης μας θα έχει τη δυνατότητα να πληροφορηθεί για τις βασικές αρχές μιας κοινωνικής πολιτικής και να μπορέσει εν τέλει να κρίνει για την ορθότητα αυτής.

Στη συνέχεια, και αφού κάνουμε μια μικρή παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα γεωπολιτικά χαρακτηριστικά του και κατ' επέκταση στις πληθυσμιακές του ιδιαιτερότητες, θα προβούμε σε μια αναλυτική παρουσίαση των κοινωνικών δομών του μέσα από τις οποίες πραγματώνεται μια εξειδικευμένη

σειρά παροχών προς τους δημότες του προαναφερθέντος δήμου. Με αυτό τον τρόπο θα θέλαμε να αποτυπώσουμε τις ενέργειες που πραγματοποιεί ο συγκεκριμένος φορέας στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής προκειμένου να δούμε εκ των έσω πώς εφαρμόζονται οι αρχές του κοινωνικού κράτους σε ένα πιο κλειστό κοινωνικό περιβάλλον που διακρίνεται για τις συγκεκριμένες πολιτισμικές του ιδιαιτερότητες. Η εργασία μας απαρτίζεται και από ένα καθαρά ερευνητικό κομμάτι που πραγματοποιήθηκε μέσω της μεθόδου του ερωτηματολογίου και απετέλεσε το βασικό όργανο συλλογής δεδομένων που ήταν χρήσιμα για την εκπόνηση αυτής της μελέτης.

Κλείνοντας αυτή τη μικρή εισαγωγή, θεωρούμε απαραίτητο πως θα πρέπει να αναφέρουμε τις μεθόδους πάνω στις οποίες στηριχτήκαμε για τη μελέτη του συγκεκριμένου θέματος. Η εργασία μας λοιπόν βασίζεται κυρίως στη συλλογή δεδομένων και στατιστικών που συγκεντρώσαμε για το αντικείμενο που πραγματευόμαστε, τόσο από ηλεκτρονικές και μη πηγές, όσο και από εξειδικευμένο ερωτηματολόγιο. Με αυτό τον τρόπο θεωρούμε πως θα μπορέσουμε να κάνουμε μια όσο το δυνατόν ακριβέστερη προσέγγιση στο υπό διαπραγμάτευση θέμα και να παρουσιάσουμε όλες τις διαστάσεις του, δίνοντας στον αναγνώστη μια πλήρη και κυρίως κατανοητή αναφορά για τις κοινωνικές δράσεις που λαμβάνουν χώρα στο συγκεκριμένο δήμο.

Κεφάλαιο 1^ο: Η έννοια του κοινωνικού κράτους. Μια μικρή εισαγωγή.

Πριν κάνουμε οποιαδήποτε αναφορά στην εφαρμογή των αρχών του κοινωνικού κράτους σε τοπικό επίπεδο και ειδικότερα στο υπό μελέτη αντικείμενό μας, θα θέλαμε να κάνουμε μια μικρή εισαγωγή στην έννοια του κοινωνικού κράτους, προκειμένου ο αναγνώστης μας να έχει μια πρώτη επαφή με τη συγκεκριμένη έννοια αλλά, κυρίως, για μπορεί να βγάλει ένα δικό του συμπέρασμα σχετικά με το κατά πόσον η κοινωνική πολιτική του υπό μελέτη δήμου είναι επιτυχημένη ή όχι. Μια ιδέα για την έννοια του κοινωνικού κράτους μας δίνει ο Χατζόπουλος (2010), ο οποίος αναφέρει πως το κοινωνικό κράτος έχει ως στόχο την αναδιάρθρωση της εσωτερικής διοίκησης μιας χώρας, και πιο συγκεκριμένα στο κομμάτι που αφορά την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή. Ειδικότερα, αναφέρει πως *πρόκειται για τη μορφή εκείνη του σύγχρονου αστικού κράτους που προέκυψε μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και αποβλέπει στη διασφάλιση μέσα από μηχανισμούς δικαιότερης αναδιανομής του πλούτου, ενός ικανοποιητικού επιπέδου κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής*¹.

Διαβάζοντας ξανά τον ορισμό που παραθέσαμε παραπάνω, θα θέλαμε να κάνουμε ένα μικρό σχόλιο αναφορικά με το περιεχόμενο του αλλά και τις περιστάσεις που άνοιξαν το δρόμο για τη δημιουργία του κοινωνικού κράτους. Όπως βλέπουμε από την εκτενή ανάλυση της ορολογίας στην προηγούμενη παράγραφο, η χρονική περίοδος κατά την οποία κάνει την εμφάνισή της το κοινωνικό κράτος είναι ένα ιστορικά κομβικό σημείο για την εξέλιξη των κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο. Μιλάμε για την εποχή μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ο οποίος σημάδεψε με τα μελανότερα χρώματα την νεότερη ευρωπαϊκή και μη ιστορία και επέφερε τρομερές

---

¹ Χατζόπουλος, Α. (2010), «Κοινωνικό κράτος: τέλος εποχής» στο *NOHMA Social Welfare Magazine*, τευχ. 12, http://www.swm.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=212&Itemid

καταστροφές τόσο στο υλικό όσο και στο έμπυχο δυναμικό της. Η θεσμοθέτηση και η ομαλή λειτουργία μιας τέτοιας προοπτικής, όπως είναι η παροχή αγαθών για την ανακούφιση και την ανασύνταξη του πληθυσμού, κάτι που σχετίζεται με την ίδρυση και τις παραμέτρους του κοινωνικού κράτους, υπήρξαν αναγκαίες για την ανοικοδόμηση των κρατών και την υποστήριξη, οικονομική και ψυχολογική, των πολιτών τους.

Το δεύτερο που θα θέλαμε να σχολιάσουμε είναι η πολιτική που θα τηρείτο και θα αποτελούσε το μέσο, το οποίο θα λειτουργούσε καταλυτικά προκειμένου να βρεθούν πόροι για την λειτουργία και τις δράσεις μιας τέτοιας. Διαβάζουμε λοιπόν πως ο τρόπος που θα εξασφάλιζε την έννοια του κοινωνικού κράτους και θα την έκανε πραγματικότητα θα ήταν η δικαιότερη αναδιανομή του πλούτου. Με τον όρο αναδιανομή του πλούτου δεν εννοείται τίποτα περισσότερο από όσα έχει καταλάβει ο αναγνώστης: πρόκειται για την ανακατανομή του εισοδήματος και κάθε είδους πόρου που μπορεί να επιφέρει κέρδος, προερχόμενα από μεμονωμένα άτομα που διαθέτουν μεγάλα ποσά στα χέρια τους και που θα προορίζονται για ανθρώπους με ελάχιστα μέσα οικονομικής διαβίωσης και μέσω διάφορων πρακτικών όπως είναι η φορολόγηση, οι νομισματικές πολιτικές ή οι χορηγίες. Έτσι, θα εξασφαλιζόνταν τα απαραίτητα οικονομικά ποσά για να εδραιωθεί αυτή η νέα μορφή κρατικής λειτουργίας και, κατά συνέπεια, η κοινωνική αποκατάσταση και ισορροπία, ειδικά μετά από μια τόσο εύθραυστη κοινωνικοπολιτική περίοδο.

Θα πρέπει φυσικά να αναφέρουμε πως η έννοια του κοινωνικού κράτους δεν είναι μια σύγχρονη επινόηση. Στα τέλη του 17ου αιώνα μετά Χριστόν γίνεται η πρώτη εμφάνισή της, μια εποχή όπου ο άνθρωπος γίνεται το επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Μιλάμε για την εποχή του Διαφωτισμού, μια εποχή όπου αναπτύχθηκε ένα κοινωνικό και, κυρίως, πνευματικό κίνημα του οποίου οι υποστηρικτές *πρέσβευαν τον ορθολογισμό και την πίστη στην πρόοδο, αξιώνοντας αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης, στους πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, την οικονομία, την εκπαίδευση και τη θρησκεία ενώ τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και ενάντια στην τυραννική διακυβέρνηση και την καταπίεση που*

ασκούσε η Εκκλησία². Με λίγα λόγια, ο Διαφωτισμός προμήνυε τη μεγάλη αλλαγή που θα ερχόταν τόσο στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών όσο και στο γενικότερο πεδίο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, σβήνοντας με αυτό τον τρόπο το οδυνηρό παρελθόν του Μεσαίωνα.

Μια πιο αναλυτική προσέγγιση στον όρο *κοινωνικό κράτος* δίνεται από τον Βερναδάκη (2009). Σύμφωνα με τον προαναφερθέντα μελετητή στην πραγματικότητα, το κοινωνικό κράτος είναι το πολιτικό αποτέλεσμα του μεταπολεμικού συμβιβασμού μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας στις χώρες της δυτικής (τότε) Ευρώπης, συμβιβασμός που είχε δύο όψεις: από τη μια την αποδοχή εκ μέρους των δυνάμεων της εργασίας της λειτουργίας των θεσμών της ελεύθερης αγοράς και του οικονομικού ανταγωνισμού (του καπιταλιστικού συστήματος), από την άλλη την αποδοχή εκ μέρους του κεφαλαίου βασικών κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων των κυριαρχούμενων τάξεων³.

Παρατηρώντας την άποψη του Βερναδάκη περί κοινωνικού κράτους μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα θα μπορούσαμε να πούμε πως αυτός ενέχει μέσα του μια έντονη κοινωνικοπολιτική χροιά. Το γεγονός πως το κοινωνικό κράτος ορίζεται από τη «συμφωνία» στην οποία άτυπα κατέληξαν οι δύο μεγάλοι πόλοι του κοινωνικοπολιτικού και οικονομικού συστήματος, του κεφαλαίου και των εργαζομένων, αποτυπώνει τη διαφορετικότητα της ουσίας και των παραγόντων που συνέβαλαν στη θεμελίωση αυτής της κοινωνικής καινοτομίας. Επιπλέον, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε πως αυτή η συμφωνία έχει ως βάση της τόσο την αποδοχή από μέρους των εργατών των καταστάσεων που λαμβάνουν χώρα στην ελεύθερη αγορά, εκπρόσωπος της οποίας αποτελεί το κεφάλαιο, αλλά και της αποδοχής, από τη μεριά του κεφαλαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων της εργατικής τάξης που εκτείνονται τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Με λίγα λόγια, μιλάμε για ένα

---

² Από το λήμμα «Διαφωτισμός» της ελληνικής έκδοσης της Wikipedia όπως υπάρχει στον ιστότοπο

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

³ βλ. Βερναδάκης, Χρ. (2009), Το κοινωνικό κράτος στη Δυτική Ευρώπη: βασικές σημειώσεις παραδόσεων μαθήματος, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ: Θεσσαλονίκη

είδος «συμβολαίου» το οποίο έχει υπογραφεί έχοντας λάβει αμοιβαία γνώση των απαιτήσεων και των περιορισμών που έχουν επιβληθεί τόσο από το περιβάλλον όσο και από την ίδια τη φύση των συμβαλλόμενων.

Θεωρούμε σημαντικό να αναφέρουμε πως το κοινωνικό κράτος στη χώρα μας θεσμοθετήθηκε με πολύ μεγάλη καθυστέρηση, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρώπης. Το γεγονός αυτό συνέβη γιατί, ενώ στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη το κοινωνικό κράτος έκανε την εμφάνισή του μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, στην Ελλάδα χρειάστηκε να ανατείλει η μεταπολίτευση του 1974 για να εμφανιστεί έμμεσα στο συνταγματικό δίκαιο. Ουσιαστικά, όμως, οριστική θεσμοθέτηση του κοινωνικού κράτους είχαμε μόλις την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα. Όπως αναφέρει ο Κατρούγκαλος (2001), η αρχή του κοινωνικού κράτους αναγνωρίστηκε πανηγυρικά με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001. Η νέα διάταξη, όμως, της παρ. 1 του άρθρου 25, στην πραγματικότητα δεν εισήγαγε για πρώτη φορά, αλλά απλώς επιβεβαίωσε την κατοχύρωση της αρχής που ήδη αναφερόταν στο Σύνταγμα του 1975/1986. Στο ίδιο κείμενο διαβάζουμε επίσης πως το κοινωνικό κράτος αποτελεί «ιδία πολιτειολογική μορφή», η οποία, ως θεμελιώδης οργανωτική αρχή προσδιορίζει το πολίτευμα, ιδίως ως προς τις σχέσεις πολίτη – κράτους και τις συναφείς αρμοδιότητες και υποχρεώσεις της πολιτειακής εξουσίας.⁴

Μελετώντας ξανά τις πληροφορίες που μας δίνει ο Κατρούγκαλος, θα θέλαμε να σχολιάσουμε συνοπτικά αυτό το μικρό ιστορικό της θεμελίωσης του κοινωνικού κράτους στη χώρα μας. Αναφορικά με το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την θεσμοθέτησή του, παρατηρούμε πως προηγήθηκε ένα μεγάλο χρονικά κενό κατά το οποίο δεν γνωρίζουμε τις δράσεις που έγιναν από πλευράς της νεοσυσταθείσας ελληνικής δημοκρατίας για την εξυπηρέτηση και, κυρίως, για την ανακούφιση των πολιτών της μετά από μια τόσο ευαίσθητη πολιτικά και κοινωνικά περίοδο, όπως ήταν η Δικτατορία. Εκτός αυτού, παρατηρούμε πως το περιεχόμενο του νομοθετικού πλαισίου κατοχύρωσης του θεσμού του κοινωνικού κράτους διακρίνεται από ένα πνεύμα αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους δύο πυλώνες πάνω στους οποίους βασίζεται, τον πολίτη και το κράτος. Με λίγα λόγια, θα μπορούσαμε

---

⁴ Κατρούγκαλος, Γ. (2001), «Το κοινωνικό κράτος σε πολιτορκία» στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 134 – 135, Α' - Β', σελ. 71 - 100

να πούμε πως το κοινωνικό κράτος βασίζεται στη θεμελιώδη αρχή της δράσης και της αντίδρασης προκειμένου να υπάρξει η εύρυθμη λειτουργία του.

Στη βιβλιογραφική μας επισκόπηση σχετικά με το κοινωνικό κράτος, διαπιστώσαμε πως η συγκεκριμένη πολιτειακή μορφή είναι άμεσα και στενά συνδεδεμένη με μια άλλη μορφή κρατικής σύστασης, αυτή του φιλελεύθερου κράτους. Για την έννοια του φιλελεύθερου κράτους βρίσκουμε στον Μανιτάκη (2007): *το φιλελεύθερο κράτος είναι το κατεξοχήν κράτος δικαίου, η πρώτη ιστορικά μορφή κρατικής εξουσίας που υπόκειται στο δίκαιο και ασκείται σύμφωνα με αυτό. Η φιλελεύθερη δημοκρατική εξουσία οργανώνεται και ασκείται σύμφωνα με προκαθορισμένους, πάγιους, γενικούς και αφηρημένους κανόνες δικαίου οι οποίοι την οριοθετούν και την περιορίζουν. Πρόκειται για μια εξουσία αποπροσωποποιημένη, μορφοποιημένη κανονιστικά και περιορισμένη, επειδή συναντά φραγμούς ή όρια στη δράση της που απορρέουν από τους νόμους και το Σύνταγμα, που αποσκοπούν στην αποτροπή ή στην περιστολή της κρατικής αυθαιρεσίας και του αυταρχισμού.*⁵

Από τα παραπάνω γραφόμενα του Μανιτάκη διαπιστώνουμε τη στενή συνάφεια που υπάρχει ανάμεσα στο κοινωνικό κράτος και στο φιλελεύθερο κράτος. Συνοπτικά, αναφέρουμε την έννοια της δικαιοσύνης που διέπει τη φιλοσοφία και των δύο αυτών αρχών εξουσίας καθώς, τόσο το κοινωνικό όσο και το φιλελεύθερο κράτος έχουν δημιουργηθεί με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζουν τη δικαιοσύνη ανάμεσα στα μέλη του, το καθένα μάλιστα με διαφορετικό τρόπο. Σημειώνουμε επίσης το χαρακτηριστικό στοιχείο του «φραγμού» που υπάρχει στη δράση του φιλελεύθερου κράτους και το οποίο τίθεται από τους φορείς που το εφαρμόζουν, ως ένα άλλο είδος αυτοπεριορισμού που δεν θα επιτρέψει την εκτροπή από τις βασικές αρχές του.

Θεωρούμε σημαντικό πως θα πρέπει να κάνουμε ορισμένες διασαφηνίσεις προκειμένου να μην υπάρξει κανένα μελανό σημείο στην ανάγνωση και την κατανόηση από μεριάς του αναγνώστη των προαναφερθέντων μεθόδων άσκησης πολιτειακής πολιτικής. Το κοινωνικό κράτος δεν αποτελεί την ανατροπή του φιλελεύθερου αστικού κράτους. Αντίθετα, δεν είναι παρά η φυσική εξέλιξη του

---

⁵ Μανιτάκης, Α. (2007), *Τι είναι κράτος*, Αθήνα: Σαββάλας, σελ. 83 - 84

καθώς βλέπουμε ότι το κοινωνικό κράτος καλύπτει τις ελλείψεις που παρουσιάζει το φιλελεύθερο κράτος, το οποίο είχε υιοθετήσει έναν ρόλο αποχής από την οικονομία. Με την καθιέρωση του κοινωνικού κράτους γίνεται μια σημαντική προσπάθεια, από πλευράς πολιτειακών αρχών να υπάρξει μια διασφάλιση των συνθηκών της κοινωνικής αναπαραγωγής και μια επέκταση της δράση του, μέσω της άμεσης παρέμβασης στον τομέα της οικονομίας και της κοινωνίας. Ουσιαστικά λοιπόν, το κοινωνικό κράτος θα προσεγγίσει τον πολίτη κάνοντας προσπάθειες να καλύψει όλες τις ανάγκες του που μπορεί να ανακύψουν.

Κλείνουμε αυτό το πρώτο κεφάλαιο της έρευνάς μας καταγράφοντας μια σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα σε δύο έννοιες που θα μπορούσαν να φέρουν σε πλάνη τον αναγνώστη, έτσι όπως τις εντοπίσαμε μέσα από τη μελέτη μας . Όσο κι αν φαίνονται όμοιες στα μάτια του αναγνώστη, οι έννοιες του κοινωνικού κράτους και του κράτους πρόνοιας διαφέρουν σημαντικά ως προς την ουσία τους. Όπως διαβάζουμε στον Κοντιάδη (2008) *οι όροι κράτος πρόνοιας και κοινωνικό κράτος χρησιμοποιούνται συχνά ως ταυτόσημοι, όμως ορθότερο είναι να αναδεικνύεται το διαφορετικό εννοιολογικό τους περιεχόμενο. Ο όρος κράτος πρόνοιας αναφέρεται, κατά περιγραφικό τρόπο, σε εκείνη τη μορφή καπιταλιστικού κράτους που δρα μέσω της παροχικής, κοινωνικής διοίκησης, με σκοπό την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και τη συστηματική κάλυψη κοινωνικών κινδύνων και αναγκών των πολιτών. [...] Το κράτος πρόνοιας αποτελεί εκείνη τη μορφή κράτους που συμπεριλαμβάνει μεταξύ των θεμελιωδών σκοπών του την αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης και παρεμβαίνει στον οικονομικό χώρο προκειμένου να αναδιανείμει στους πολίτες ένα μερίδιο του εθνικού εισοδήματος και να εγγυηθεί ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης. Από την άλλη πλευρά, το κοινωνικό κράτος αποτελεί ένα υποσύνολο, μια συγκεκριμένη μορφή θεσμικής οργάνωσης του κράτους πρόνοιας που αναπτύχθηκε ιδίως σε χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης και συναρτάται με ιδιαίτερα οργανωτικά και κανονιστικά χαρακτηριστικά.*⁶

Παρατηρώντας την παραπάνω διαπίστωση του Κοντιάδη για την ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στο κοινωνικό κράτος και το κράτος πρόνοιας έχουμε να κάνουμε

---

⁶ Κοντιάδης, Ξ. (2008), Εισαγωγή στην κοινωνική διοίκηση και τους θεσμούς κοινωνικής ασφάλειας. Αθήνα: Παπαζήσης, σελ. 17

την εξής παρατήρηση: από τα γραφόμενα του προαναφερθέντος μελετητή προκύπτει πως η έννοια του κοινωνικού κράτους είναι περισσότερο θεσμική και αποπνέει ένα πνεύμα καθαρά νομικής ορολογίας παραμένοντας αποκλειστικά και μόνο μέσα στα όρια που θέτει για αυτό η συγκεκριμένη επιστήμη. Αντίθετα, η έννοια του κράτους – πρόνοιας έχει κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο και ουσιαστικά περιέχει όλα εκείνα τα σημεία στα οποία πρέπει να βασιστεί η ανάπτυξη της εκάστοτε κοινωνικής πολιτικής.

Συνοψίζοντας την παρούσα ενότητα, θα μπορούσαμε να πούμε πως η έννοια του κοινωνικού κράτους είναι μια έννοια πολυδιάστατη καθώς αυτό βασίζεται σε μια σχέση αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία. Χαρακτηριστικό αυτής της αλληλεπίδρασης αποτελεί η συνεχής ανταλλαγή στοιχείων και δεδομένων για την ενίσχυση και τη διασφάλιση του πολίτη ως ανθρώπου χωρίς να εκφυλίζεται η ποιότητα της κάθε αρχής, δηλαδή χωρίς να υπάρξει αλλοίωση των βασικών στοιχείων του θεσμικού τους ρόλου. Η αναγνώριση δικαιωμάτων κοινωνικής συμμετοχής και επιρροής της πολιτικής βούλησης και η ενεργητική παρέμβαση του κράτους στους όρους επιβίωσης του ανθρώπου είναι τα σημεία εκείνα που προσδιορίζουν την αλληλεπίδραση που αναφέραμε. Επιπλέον, το κοινωνικό κράτος αναγνωρίζει τον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση που υπάρχει μέσα στην κοινωνία μαζί με την εκπροσώπηση των συλλογικών συμφερόντων προκειμένου να γίνει πραγματικότητα η κοινωνική συνοχή, μέσα από διαδικασίες και μηχανισμούς συναίνεσης και διαλόγου. Έτσι, μπορούμε να πούμε πως το κοινωνικό κράτος διακρίνεται από το πνεύμα συμμετοχικότητας και δημοκρατίας σε αντίθεση με την προηγούμενη μορφή του, το φιλελεύθερο, το οποίο θεωρούσε αρχικά ενεργούς πολίτες μόνο όσους διακρίνονταν για το υψηλό εισόδημά τους.

Κεφάλαιο 2^ο: Παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής και των κοινωνικών δομών του

2.1 Παρουσίαση του Δήμου Κομοτηνής

Η πόλη της Κομοτηνής είναι τοποθετημένη στο βορειοανατολικό κομμάτι της Ελλάδας και αποτελεί την πρωτεύουσα του νομού Ροδόπης. Η Κομοτηνή υπάγεται διοικητικά στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, μιας από τις επτά περιφέρειες της χώρας που αποτελείται από πέντε νομούς και είκοσι δυο δήμους, της οποίας αποτελεί και έδρα, ενώ αποτελεί πρωτεύουσα και της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης. Πρόκειται λοιπόν για μια πόλη – κόμβο όσον αφορά τη θέση της και, κυρίως, τη διοικητική της υπόσταση καθώς βλέπουμε πως στα όριά της

συγκεντρώνονται οι βασικότερες αρμοδιότητες που αφορούν μια πολιτική περιφέρεια⁷.

2.1.1 Δημογραφικά στοιχεία

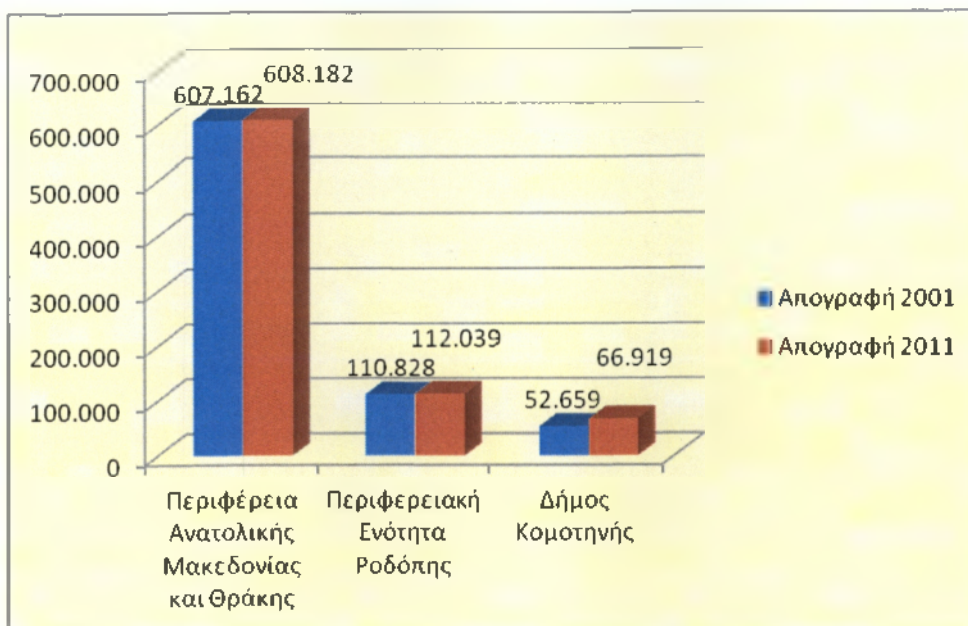
Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται πληροφορίες τόσο για τον πληθυσμό του Δήμου Κομοτηνής, όσο και για τον πληθυσμό της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης άλλα και ολόκληρης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Πίνακας 2.1 Νόμιμος Πληθυσμός

	Απογραφή 2001	Απογραφή 2011	Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	607.162	608.182	0,2%
Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης	110.828	112.039	1,1%
Δήμος Κομοτηνής	52.659	66.919	27,1%

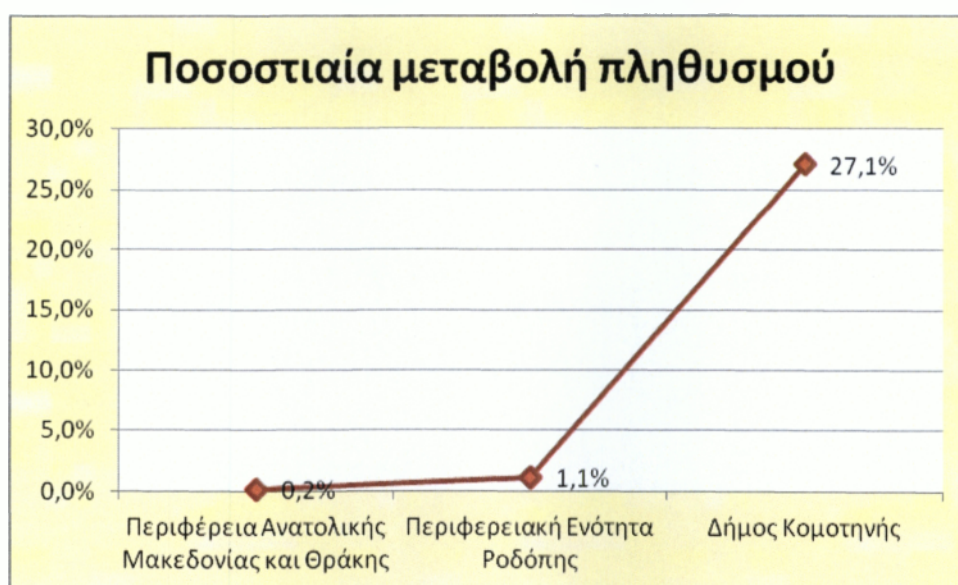
Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001 & 2011

⁷ βλ. το λήμμα «Κομοτηνή» στην ελληνική έκδοση της Wikipedia που βρίσκεται στον ιστότοπο <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%AE>

Διάγραμμα 2.1 Μόνιμος πληθυσμός

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία των δύο τελευταίων απογραφών, παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και στην Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης υπάρχει μία μικρή αύξηση του πληθυσμού μέσα στην τελευταία δεκαετία, σε αντίθεση με τον Δήμο Κομοτηνής όπου η αύξηση είναι αρκετά μεγάλη, περίπου κατά 14.000 κατοίκους.

Διάγραμμα 2.2 Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού

Σύμφωνα με το διάγραμμα 2.2, ενώ στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και στην Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης υπάρχει μία μικρή αύξηση του πληθυσμού μέσα στην τελευταία δεκαετία που δεν ξεπερνά το 1,1%, στον Δήμο Κομοτηνής η αύξηση αγγίζει το 27%.

2.2 Κοινωνικές δομές Δήμου Κομοτηνής

Η Κομοτηνή είναι κατά βάση μια πολυπολιτισμική πόλη, αποτέλεσμα των γεωπολιτικών καταστάσεων που έχουν διαμορφωθεί στην περιοχή τόσο από την εποχή της Μικρασιατικής Καταστροφής (οπότε και εφαρμόστηκε η Συνθήκη της Λωζάννης) όσο και από την εποχή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Έτσι, παρά το μικρό σε μέγεθος πληθυσμό της, χαρακτηριστικό της περιοχής της Κομοτηνής αποτελεί η πολυγλωσσία των κατοίκων της. Συγκεκριμένα, οι κάτοικοί της είναι ντόπιοι Έλληνες, απόγονοι προσφύγων από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη αλλά και Έλληνες μειονοτικοί, κυρίως Τουρκόφωνοι, Πομάκοι και Αθίγγανοι μουσουλμανικού θρησκευματος, και απόγονοι Αρμένιων προσφύγων⁴. Μιλάμε λοιπόν για ένα εθνολογικό κράμα που συνάμα αποτελεί και την ταυτότητα της συγκεκριμένης περιοχής.

Μια τέτοια περιοχή, η οποία χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και πολιτισμική ποικιλότητα, αναπόφευκτα έχει κάποιες ιδιαίτερες ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν από τα αρμόδια κρατικά όργανα και τις υπηρεσίες. Δεδομένου ότι οι δήμοι είναι ο βασικός ρυθμιστής των πολιτικών που ασκούνται σε τοπικό επίπεδο και οι οποίες σχετίζονται με κάθε κομμάτι της ανθρώπινης ζωής, ο δήμος Κομοτηνής έχει σχεδιάσει και εφαρμόσει μια κοινωνική πολιτική που στόχο έχει να σταθεί δίπλα στον πολίτη, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τυχόν θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές. Την περάτωση αυτής της κοινωνικής πολιτικής έχουν αναλάβει να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένα όργανα και φορείς, οι οποίοι και δραστηριοποιούνται ενεργά, βασισμένοι στις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν λάβει από τους αρμόδιους που ευθύνονται για το σχεδιασμό της. Συγκεκριμένα, οι

---

⁴ βλ. υποσημείωση 1

φορείς και τα όργανα που πραγματώνουν την κοινωνική πολιτική του δήμου Κομοτηνής είναι οι εξής:

2.2.1 Διεύθυνση Κοινωνικών Πολιτικών του Δήμου Κομοτηνής

Όπως διαπιστώνουμε από το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου Κομοτηνής για τα έτη 2012-2014, η συγκεκριμένη διεύθυνση είναι αρμόδια για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, κάτι που πραγματοποιείται μέσα από τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η διεύθυνση είναι αρμόδια και για την προώθηση και τη ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων γενικότερου εύρους που άπτονται των τομέων του Πολιτισμού και του Αθλητισμού και Νέας Γενιάς. Πρέπει επίσης να αναφερθεί πως οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων και βασίζονται σε ένα ισχύον νομικό καθεστώς για την κοινωνική πολιτική⁹.

Πιο συγκεκριμένα η διεύθυνση κοινωνικής πολιτικής του δήμου απαρτίζεται από τα παρακάτω τμήματα που ευθύνονται αποκλειστικά για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των κοινωνικών του δράσεων:

- 1.Τμήμα κοινωνική αγωγής και υγείας
- 2.Τμήμα εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας
- 3.Τμήμα κοινωνικής μέριμνας και ισότητας των φύλων
- 4.Τμήμα Παιδείας και Δια βίου Μάθησης.

---

⁹ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε.- Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κομοτηνής 2012-2014*, σελ. 83

2.2.2 Κέντρα στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων

Στο Δήμο Κομοτηνής λειτουργούν δύο κέντρα στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων. Στόχος των δομών αυτών είναι να παρέχουν ιατροκοινωνική φροντίδα στις συγκεκριμένες ομάδες που διακρίνονται για τις ιδιαίτερες κοινωνικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν αλλά και να προωθήσουν την Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και την κοινωνική προστασία των Ελλήνων τσιγγάνων και άλλων ευπαθών ομάδων προκειμένου να επιτύχουν την κοινωνική τους ενσωμάτωση. Ο αναφερόμενος στόχος, κατά τους συντάκτες του επιχειρησιακού προγράμματος, θα επιτευχθεί μέσα από την αξιοποίηση των υπηρεσιών και των παροχών του εθνικού συστήματος υγείας και κοινωνικής φροντίδας καθώς επίσης και μέσα από την εξοικείωση της ομάδας στόχου με τις δημόσιες υπηρεσίες του κράτους¹⁰.

2.2.3 Το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι

Το πρόγραμμα “Βοήθεια στο Σπίτι” είναι ίσως ένα από τα πλέον γνωστά και σημαντικά προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα που συνεχίζει έως και σήμερα την παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας στους δημότες της Κομοτηνής εξαιτίας της τεράστιας απήχησης που γνωρίζει στην τοπική κοινωνία. Συγκεκριμένα, στα πλαίσια αυτού του προγράμματος λειτουργούν πέντε δομές, οι οποίες καταγράφουν περί τα 200 περιστατικά, ενώ έχουν εξυπηρετηθεί περισσότερα από 250 άτομα. Όπως πληροφορούμαστε από το κείμενο του επιχειρησιακού προγράμματος του δήμου Κομοτηνής, το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν είναι ικανά να αυτοεξυπηρετούνται πλήρως αλλά και σε άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, δίνοντας ωστόσο ιδιαίτερη προτεραιότητα σε αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

---

¹⁰ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 83

Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας αλλά και των ατόμων που αντιμετωπίζουν κινητικά ή άλλα ειδικά προβλήματα (ΑμεΑ), η υποβοήθηση της αυτόνομης και αξιοπρεπούς διαβίωσης αυτών, η υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των επωφελούμενων και η προώθηση στην απασχόληση ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού. Ο σκοπός αυτός πραγματοποιείται μέσα από την παροχή συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, νοσηλευτικής φροντίδας και οικογενειακής βοήθειας και συντροφιάς¹¹.

2.2.4 Βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί

Στο δήμο Κομοτηνής και συγκεκριμένα στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Κομοτηνής λειτουργούν εννέα παιδικοί σταθμοί εντός της πόλης και άλλοι τρεις στους οικισμούς που ανήκουν στο δημοτικό διαμέρισμα. Επιπλέον, λειτουργεί ένας παιδικός σταθμός στο Δημοτικό Διαμέρισμα Αιγείρου και ένας στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ν. Σιδηροχωρίου. Με αυτό τον τρόπο γίνεται η εξυπηρέτηση των μικρών παιδιών και των οικογενειών τους¹².

2.2.5 Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Δήμου Κομοτηνής

Στο Δήμο Κομοτηνής λειτουργούν τέσσερα ΚΑΠΗ, δύο στην πόλη της Κομοτηνής, ένα στην Καλλίστη του Δημοτικού Διαμερίσματος Αιγείρου και ένα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Ν.Σιδηροχωρίου που στόχο έχουν την παροχή υπηρεσιών φροντίδας και παρηγοριάς στους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας.

---

¹¹ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 83-84

¹² βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 84

2.2.6 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)

Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών είναι μονάδες δημιουργικής απασχόλησης παιδιών ηλικίας 6-12 ετών που σκοπό έχουν την ενασχόληση των παιδιών για ένα χρονικό διάστημα της ημέρας, εκτός σχολικού ωραρίου μέσα από τη σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, κάτι που πραγματώνεται με την ατομική και οργανωμένη δραστηριότητα, την καλλιέργεια και τη διεύρυνση των κλίσεων και των δεξιοτήτων και την έκφραση της δημιουργικότητας και της αυτοέκφρασής τους. Η εξυπηρέτηση των γονέων αποτελεί έναν ακόμη σκοπό των συγκεκριμένων κέντρων, τα οποία δύναται να διασυνδέονται με τις εκπαιδευτικές μονάδες, τις κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, τους φορείς και τις υπηρεσίες πολιτιστικής, αθλητικής, περιβαλλοντικής κ.α. τοπικής παρέμβασης και ανάπτυξης. Όπως πληροφορούμαστε μέσα από το κείμενο του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κομοτηνής στο δήμο λειτουργούν δύο ΚΔΑΠ και εξυπηρετούνται περίπου τριάντα παιδιά. Την ευθύνη για τη λειτουργία τους έχει η Δημοτική Επιχείρηση ΔΚΕΠΠΙΑΚ¹³.

2.2.7 Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Παίδων Κομοτηνής

Όπως διαβάζουμε στο κείμενο του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κομοτηνής το Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Παίδων Κομοτηνής είναι ένα ίδρυμα που προήλθε από την κατάργηση του Αγροτικού Ορφανοτροφείου - Ν. Ροδόπης και τη συγχώνευσή του με το Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Παίδων Κομοτηνής, το έτος 1973. Ουσιαστικά όμως άρχισε να λειτουργεί και να περιθάλπει παιδιά από το έτος 1978.

¹³ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 84-85

Σκοπός του θεραπευτηρίου είναι η παροχή περίθαλψης σε παιδιά που πάσχουν είτε από ανίατες σωματικές αναπηρίες είτε από βαριές, μη παιδαγωγικές διανοητικές καθυστερήσεις που δεν επιδέχονται βελτίωση και προέρχονται κατά προτεραιότητα από τις περιοχές της Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Η μονάδα λειτουργεί επί 24ώρου βάσεως, και χαρακτηρίζεται ως κλειστή. Τα παιδιά, των οποίων η ηλικία κυμαίνεται μεταξύ 2 και 18 ετών, είναι εσώκλειστα και λαμβάνουν παροχές όπως καθημερινή ιατρική παρακολούθηση, φαρμακευτική αγωγή, σίτιση, ιματισμός, φυσικοθεραπεία, ψυχολογική υποστήριξη και παρακολούθηση προγραμμάτων ημιαυτόνομης διαβίωσης. Το θεραπευτήριο έχει δυναμικότητα 100 κλινών αλλά φιλοξενεί έως 50 παιδιά¹⁴.

2.2.8 Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ

Το ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ (Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες) είναι Κέντρο Φυσικής Ιατρικής Αποκατάστασης με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση και αξιολόγηση της φυσικής, νοητικής, ψυχολογικής και κοινωνικής κατάστασης των ατόμων με αναπηρίες, τον εντοπισμό και την καταγραφή των εξατομικευμένων αναγκών και δυνατοτήτων κάθε ατόμου και το σχεδιασμό εξατομικευμένου προγράμματος για την κάλυψη των βιοψυχοκοινωνικών αναγκών του και την παροχή εν τέλει, ολοκληρωμένης κοινωνικής φροντίδας.

Στα πλαίσια της δράσης του, το ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ έχει αναλάβει την πληροφόρηση και ενημέρωση των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους για γενικότερα θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία και τις πολιτικές που σχεδιάζονται ή υλοποιούνται σε σχέση με αυτήν, ενώ παρέχει επίσης συμβουλευτική υπηρεσία, βασισμένη στις εξατομικευμένες ανάγκες των ασθενών και η οποία πραγματοποιείται μέσα από υφιστάμενες δομές, φορείς, υπηρεσίες και προγράμματα που απευθύνονται σε άτομα με αναπηρίες.

---

¹⁴ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 86

Ακόμη, το ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ παρέχει υπηρεσίες και αναπτύσσει προγράμματα και δραστηριότητες για τη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους και την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και για την άμβλυνση και σταδιακή εξάλειψη των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων που έχουν δημιουργηθεί εις βάρος των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους, με απώτερο σκοπό την άμβλυνση και τη σταδιακή εξάλειψη φαινομένων κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Το ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ εργάζεται επίσης για τη δικτύωση, τη συνεργασία και τον συντονισμό του με τοπικές υπηρεσίες και δομές κοινωνικής φροντίδας, καθώς και με αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους με αγαθά και υπηρεσίες που τους αφορούν αλλά και για την πρόληψη αναπηριών σε επιμέρους ή σε όλους τους τομείς ανάπτυξης και εξέλιξης (κινητικό, αντιληπτικό, νοητικό, κοινωνικό, ψυχικό) μέσω παρεμβατικών προγραμμάτων στην κοινότητα¹⁵.

2.2.9 Στέγη ημιαυτόνομης διαβίωσης Α.ΜΕ.Α.

Αυτή η σύγχρονη κοινωνική δομή εξασφαλίστηκε για την Κομοτηνή μέσα από το πρόγραμμα urban, πρόκειται για τη στέγη που λειτουργεί παραπλεύρως της λαϊκής αγοράς και με ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. τον Απρίλιο του 2010 παραχωρήθηκε στο σύλλογο ατόμων με κινητικά προβλήματα και φίλων «περπατώ» που στέγαζε μέχρι τότε εκεί τα γραφεία του.

2.2.10 Υπηρεσίες Πρόνοιας

Πέρα από τους φορείς που παρουσιάσαμε παραπάνω και αναπτύξαμε τη δράση τους αναφορικά με την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής του Δήμου Κομοτηνής,

---

¹⁵ βλ. Κ. Καραθεοδωρή Α.Ε. - Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012), ό.π., σελ. 86-87

υπάρχουν και περαιτέρω υπηρεσίες που προσανατολίζονται στην ίδια κατεύθυνση με τις προαναφερθείσες και καλύπτουν κυρίως τον τομέα της πρόνοιας. Όπως διαβάζουμε στην ιστοσελίδα του Δήμου Κομοτηνής, οι υπηρεσίες Πρόνοιας που καλύπτονται από αυτόν λειτουργούν για:

1. την έκδοση αποφάσεων κοινωνικής προστασίας για την πρόσβαση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, τη χορήγηση βιβλιαρίων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφαλιστών και οικονομικά αδυνάτων πολιτών και την ενημέρωση του ηλεκτρονικού αρχείου (OPSNA). Επιπλέον, διενεργούν διασταυρωτικούς ελέγχους με τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
2. Την έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας για προγράμματα που εκπονούνται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς ή από όπου ο νόμος ορίζει.
3. Την παροχή γραμματειακής υποστήριξης για την Επιτροπή Κοινωνικής Αλληλεγγύης και την τήρηση του ανάλογου αρχείου συνεδριάσεων.
4. Την εφαρμογή προγραμμάτων έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα, οικογένειες ή κοινωνικές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης εξ αιτίας κοινωνικών γεγονότων ή φυσικών καταστροφών ή λόγω ένδειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΝΔ 57/1973 (ΦΕΚ 149 Α').
5. Τη χορήγηση επιδόματος σε υπερήλικες και φοιτητές ομογενείς και επαναπατριζόμενους που στερούνται πόρους διαβίωσης, καθώς και εφ' άπαξ βοηθήματος πρώτης εγκατάστασης¹⁶.

Στις υπηρεσίες πρόνοιας εντάσσεται και η ύπαρξη και δραστηριοποίηση κοινωνικού λειτουργού, του οποίου τα καθήκοντα ορίζονται στη διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών και μελετών μέσω ατομικών συνεντεύξεων στην υπηρεσία όπου

---

¹⁶ Από την ιστοσελίδα του Δήμου Κομοτηνής στον ιστότοπο <http://www.komotini.gr/koinoniki-politiki-pedia-kai-athlitismos/ypiresies-pronoias>

αυτός υπάγεται ή με επίσκεψη κατ' οίκον και στη σύνταξη κοινωνικοϊστορικών εκθέσεων έρευνας προκειμένου να ενταχτεί ο εξυπηρετούμενος σε προγράμματα όπως η έκτακτη οικονομική ενίσχυση, το επίδομα υπερηλίκων ομογενών, ή η χορήγηση πιστοποιητικών κοινωνικής Προστασίας, καθώς και σε άλλα προγράμματα όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την υπηρεσία, σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία. Επιπλέον, ο κοινωνικός λειτουργός παραπέμπει το άτομο σε άλλες κοινωνικές ή άλλες υπηρεσίες όταν κρίνεται αναγκαίο και συνεργάζεται με αυτές, ενώ συνεργάζεται με το ίδιο το άτομο ή και με την οικογένειά του, καθώς και με το ευρύτερο συγγενικό του περιβάλλον. Τέλος, τηρεί εμπιστευτικούς φακέλους/εκθέσεις των εξυπηρετούμενων, καθώς και ηλεκτρονικό αρχείο.

Στον τομέα της πρόνοιας λειτουργούν και υπηρεσίες που έχουν ως στόχο τους τη μέριμνα για τη χορήγηση αδειών διενέργειας λαχειοφόρων αγορών, εράνων και φιλανθρωπικών αγορών, τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών και ιδιωτικών παιδικών ή βρεφονηπιακών σταθμών, την άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) ενώ ευθύνονται και για τη λειτουργία παιδικών εξοχών. Άλλες υπηρεσίες χορηγούν άδειες ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία που επιδιώκουν φιλανθρωπικούς σκοπούς και ασκούν εποπτεία επί των φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων, εγκρίνουν τον προϋπολογισμό τους και παρακολουθούν/ελέγχουν τις επιχορηγήσεις που δίδονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με κοινωφελείς σκοπούς.

Ταυτόχρονα, υπάρχουν υπηρεσίες που χορηγούν άδειες ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων που πάσχουν ανίατα από κινητική αναπηρία, μεριμνούν για το διορισμό των μελών διοικητικών συμβουλίων, εποπτεύουν και ρυθμίζουν θέματα λειτουργίας ιδρυμάτων προστασίας και αγωγής οικογένειας και παιδιού, όπως είναι τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας, οι παιδικοί σταθμοί και εξοχές και τα παραρτήματα των ΠΙΚΠΑ και ΚΕΠΕΠ ενώ ορίζουν και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Ταμείων Πρόνοιας και Προστασίας Πολυτέκνων, όταν η έδρα των Ταμείων είναι στο Δήμο.

Στα πλαίσια λειτουργίας υπηρεσιών που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία προβλέπεται η σχεδίαση, ο προγραμματισμός και η μέριμνα για την εφαρμογή

μέτρων για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας, όπως είναι η υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή από άλλα Υπουργεία, το κόστος των οποίων βαρύνει απευθείας τον προϋπολογισμό του αντίστοιχου Υπουργείου, η υλοποίηση εκτάκτων προγραμμάτων δημόσιας υγείας, τα οποία εκτελούνται με έκτακτη χρηματοδότηση και η υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγείας που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι υπηρεσίες πρόνοιας του Δήμου Κομοτηνής μεριμνούν επίσης, σε συνεργασία με το Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων, για την πληροφόρηση των δημοτών για θέματα δημόσιας υγείας, ενώ ρυθμίζουν και διάφορα διοικητικά ζητήματα που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία στην περιοχή του Δήμου, όπως είναι η εισήγησι του ορισμού γιατρών προς εξέταση επαγγελματιών και εργαζομένων σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για τη χορήγηση σε αυτούς βιβλιαρίων υγείας, η εισήγηση για την επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς, οι οποίοι πωλούν φάρμακα χωρίς άδεια, καθώς και σε βάρος ιατρών και φαρμακοποιών για κατοχή ή πώληση δειγμάτων φαρμάκων, αλλά και η εισήγηση του ορισμού ελεγκτή γιατρού ΟΓΑ για τα ν.π.δ.δ. της περιοχής του Δήμου.

Ξεχωριστό κομμάτι στις αρμοδιότητες των υπηρεσιών πρόνοιας του Δήμου Κομοτηνής καταλαμβάνουν οι δράσεις για την πρόληψη και τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Ειδικότερα, οι υπηρεσίες αυτές μεριμνούν για την εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμών και ευθύνονται για τη λειτουργία των Δημοτικών Ιατρείων με απώτερο στόχο την παροχή αποκεντρωμένων υπηρεσιών πρόληψης στον τομέα της υγείας. Οι αποκεντρωμένες αυτές υπηρεσίες εστιάζουν κυρίως στη μελέτη, την αξιολόγηση στοιχείων, τη χωροταξική κατανομή, τους κανονισμούς λειτουργίας και το γενικότερο προγραμματισμό λειτουργίας των Δημοτικών Ιατρείων, στη μέριμνα για την προμήθεια των υλικών και εργαλείων που είναι απαραίτητα για την παροχή υπηρεσιών πρόληψης και πρωτοβάθμιας φροντίδας στα Δημοτικά Ιατρεία, στη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών, τη παρακολούθηση των λογαριασμών και των τιμολογίων και στην τήρηση και παρακολούθηση στοιχείων ανάπτυξης και οργάνωσης των Δημοτικών Ιατρείων, καθώς και στην συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιολόγηση στατιστικών στοιχείων δραστηριότητας και λειτουργίας τους. Επιπλέον, οι υπηρεσίες αυτές μελετούν, καταρτίζουν, υλοποιούν και παρακολουθούν προγράμματα προληπτικής ιατρικής που σκοπό έχουν την παροχή υπηρεσιών

πρόληψης στους δημότες, ενώ συλλέγουν στοιχεία και συμπεράσματα από την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών με σκοπό την υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση των παρεχόμενων στον δημότη υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.

Οι υπηρεσίες πρόνοιας του Δήμου Κομοτηνής έχουν αναλάβει την προστασία και την ενίσχυση των αδύναμων ομάδων. Ειδικότερα, μεριμνούν για την εφαρμογή προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ώστε να καλύπτουν τις αυξημένες λόγω προβλημάτων υγείας τους δαπάνες διαβίωσης. Δικαιούχοι αυτής της ενίσχυσης είναι οι τυφλοί ανασφάλιστοι, οι έμμεσα ασφαλισμένοι, οι συνταξιούχοι, οι εργαζόμενοι, οι φοιτητές καθώς και τα τυφλά παιδιά αλλά και τα κωφάλαλα παιδιά έως 18 ετών, οι υπερήλικες κωφάλαλοι άνω των 65 ετών, καθώς και οι κωφάλαλοι από 19-64 ετών οι οποίοι είναι ανίκανοι για εργασία λόγω και της άλλης πάθησης ή βλάβης. Δικαιούχοι των επιδομάτων αυτών είναι και οι ανασφάλιστοι παραπληγικοί-τετραπληγικοί και ακρωτηριασμένοι, οι παραπληγικοί-τετραπληγικοί και ακρωτηριασμένοι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Δημοσίου, καθώς και τα έμμεσα ασφαλισμένα άτομα του Δημοσίου, τα άτομα με βαριά νοητική καθυστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 30, τα παιδιά έως 18 ετών που πάσχουν από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικά) ανεξάρτητα από τον ασφαλιστικό φορέα, τα άτομα που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία, αιμολυτική αναιμία και άλλα αιματολογικά νοσήματα και οι βαριά ανάπηροι με 67% αναπηρία και ανικανότητα εργασίας, οι οποίοι είναι ανασφάλιστοι, έμμεσα ασφαλισμένοι ή δεν δικαιούνται παροχών από τον ασφαλιστικό τους φορέα λόγω έλλειψης συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων.

Τέλος, μέριμνα από το Δήμο Κομοτηνής υπάρχει και για την ασφάλεια των απροστάτευτων τέκνων, των μονογονεϊκών οικογενειών και των αδυνάτων. Ειδικότερα, εφαρμόζεται πρόγραμμα παιδικής προστασίας σε παιδιά που στερούνται της πατρικής προστασίας λόγω θανάτου, αναπηρίας 67%, στράτευσης, φυλάκισης του πατέρα, ή λόγω διάζευξης, διάστασης ή εγκατάλειψης των γονέων καθώς και στις άγαμες μητέρες, εφόσον οι οικογένειες βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία, χορηγείται εφάπαξ βοήθημα σε ανασφάλιστες εργαζόμενες μητέρες λόγω τοκετού, καθώς και σε ασφαλισμένες που δεν δικαιούνται ανάλογων παροχών από το ταμείο τους και επίδομα στεγαστικής συνδρομής σε ανασφάλιστους υπερήλικες που

αδυνατούν να καλύψουν οι ίδιοι τις στεγαστικές τους ανάγκες λόγω οικονομικής αδυναμίας¹⁷.

Κεφάλαιο 3^ο: Η έρευνα για τις κοινωνικές δομές του Δήμου Κομοτηνής

3.1 Υλικό – μέθοδος έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι η παρατήρηση και καταγραφή των κοινωνικών δομών και δράσεων που πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα του Δήμου Κομοτηνής, μέσα από την άποψη των δημοτών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με την μορφή ερωτηματολογίου. Περιλάμβανε είκοσι τρεις ερωτήσεις εκ των οποίων οι τέσσερις πρώτες αφορούσαν γενικές πληροφορίες για τους ερωτηθέντες και οι υπόλοιπες δεκαεννέα αφορούσαν την κοινωνική πολιτική του Δήμου Κομοτηνής.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από 17/05/2014 έως 27/05/2014 στην Κομοτηνή. Η επιλογή του δείγματος η οποία αποτέλεσε το δείγμα για να απαντήσει στο σχεδιασμένο ερευνητικό εργαλείο έγινε με βάση την *ευχέρεια* και όχι την τυχαιότητα του πληθυσμού (Ζαφειρόπουλος, 2002:127). Συγκεκριμένα απάντησαν 60 δημότες του δήμου Κομοτηνής από τα συνολικά 80 ερωτηματολόγια που διανεμηθήκαν.

Η επιλογή της συγκεκριμένης στρατηγικής προτιμήθηκε για δυο λόγους: α) λόγω του μικρού χρόνου και β) λόγω των περιορισμένων υλικοτεχνικών μέσων και πόρων. (Bird and all,2005:354). Τα ευκαιριακά ή εύκολα δείγματα ανήκουν στα μη

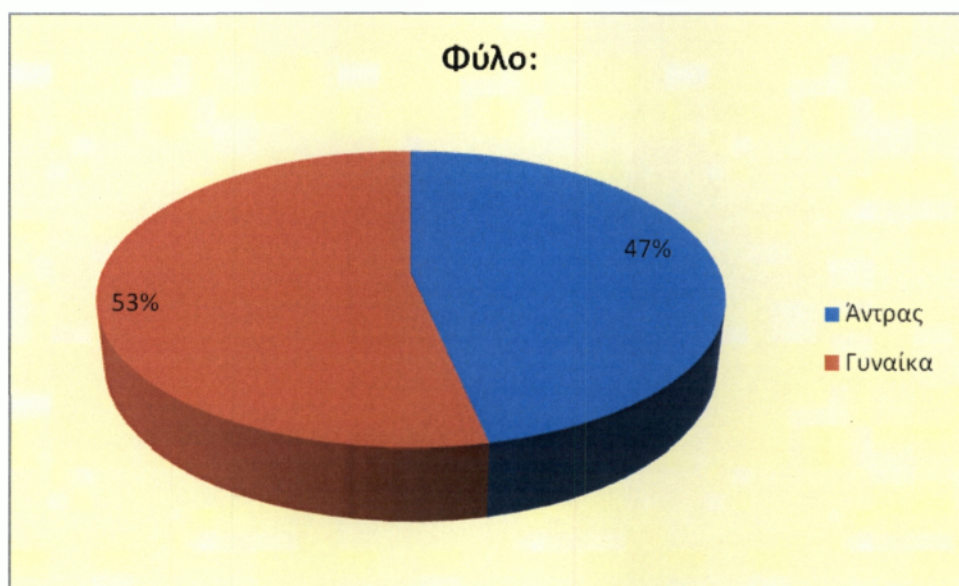
¹⁷ Από την ιστοσελίδα του Δήμου Κομοτηνής στον ιστότοπο <http://www.komotini.gr/koinoniki-politiki-pedia-kai-athlitismos/vpiresies-pronoias>

τυχαία δείγματα (Τσάντας και άλλοι,1999:1-18) και το σοβαρότερο μειονέκτημά τους είναι ότι τα αποτελέσματα τους δεν μπορούν να γενικευτούν (Cohen & Manion,1994: 129).

3.2 Αποτελέσματα έρευνας

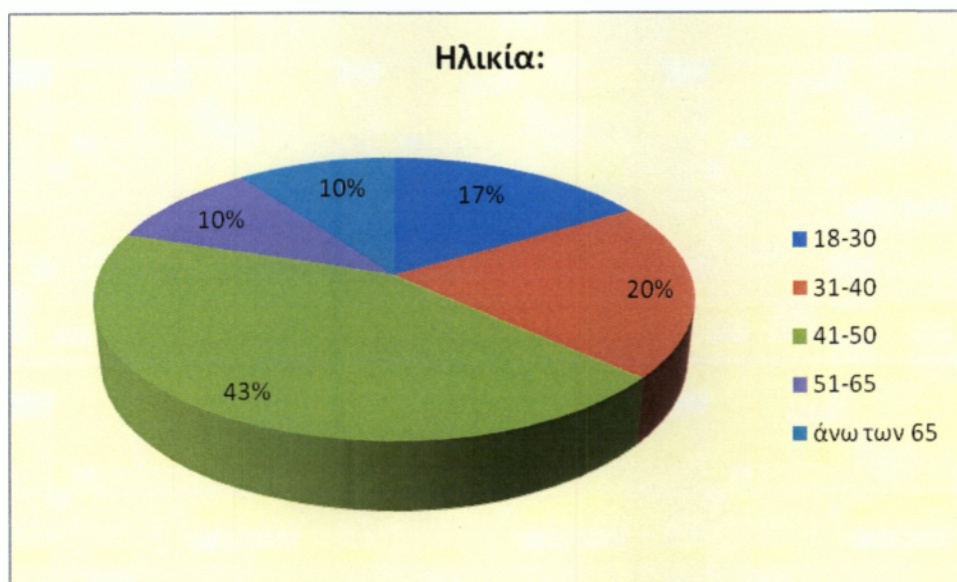
Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στους δημότες του Δήμου Κομοτηνής αναφορικά με τις κοινωνικές του δομές.

Διάγραμμα 3.1 Φύλο

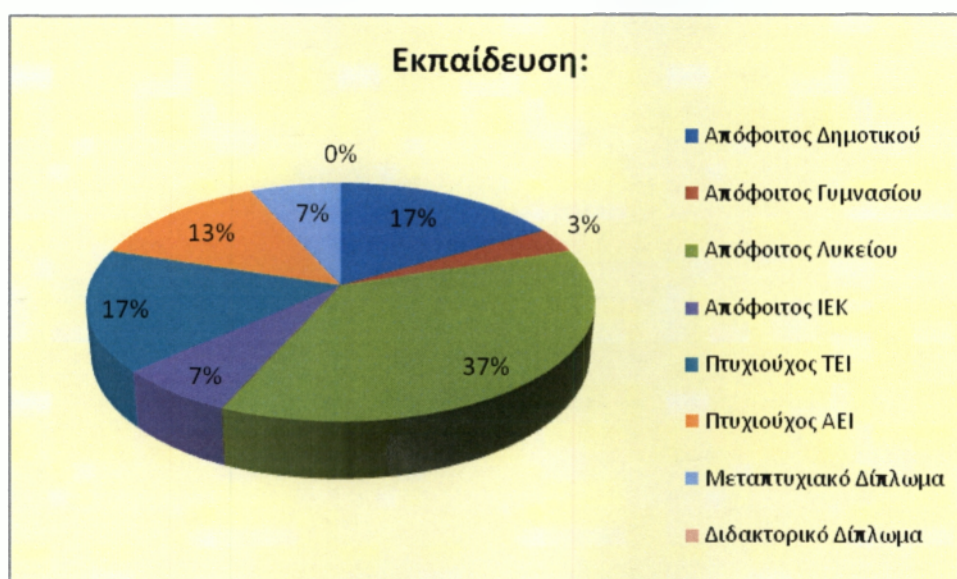
Το παραπάνω διάγραμμα μας πληροφορεί για το φύλο των ερωτώμενων. Διαπιστώνεται ότι στην έρευνα έλαβαν μέρος περίπου ο ίδιος αριθμός τόσο αντρών, όσο και γυναικών, με μία μικρή υπεροχή των γυναικών.

Διάγραμμα 3.2 Ηλικία

Το διάγραμμα 3.2 απεικονίζει την ηλικία των δημοτών που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Παρατηρείται ότι σχεδόν οι μισοί δημότες είναι μεταξύ 41 και 50 ετών (43%). Το 20% των δημοτών είναι από 31 έως 40 ετών, το 17% βρίσκεται μεταξύ 18 και 30 ετών, ενώ από 10% συγκεντρώνουν οι ηλικίες 51 έως 65 και από 65 και άνω.

Διάγραμμα 3.3 Εκπαίδευση

Όσον αφορά την εκπαίδευση των ερωτώμενων, αυτή εμφανίζεται στο παραπάνω διάγραμμα. Οι περισσότεροι δημότες είναι απόφοιτοι Λυκείου (37%). Από

17% συγκεντρώνουν οι δημότες που είναι απόφοιτοι ΤΕΙ και οι δημότες που έχουν τελειώσει το Δημοτικό. Το 13% των δημοτών είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και το 7% είναι απόφοιτοι ΙΕΚ. Παρατηρούμε ότι ένα 7% των ερωτώμενων είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού διπλώματος.

Διάγραμμα 3.4 Εργασιακή κατάσταση

Στο διάγραμμα 3.4 που μας πληροφορεί για την εργασιακή κατάσταση των ερωτώμενων, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι εργάζονται (43%). Μεγάλο όμως είναι και το ποσοστό των ερωτηθέντων που είναι άνεργοι (30%). Από τους υπόλοιπους δημότες, το 13% είναι συνταξιούχοι και το 12% ελεύθεροι επαγγελματίες.

Διάγραμμα 3.5 Γνώση των κοινωνικών δραστηριοτήτων του Δήμου Κομοτηνής

Το παραπάνω διάγραμμα μας πληροφορεί για το εάν οι δημότες του Δήμου Κομοτηνής γνωρίζουν τις κοινωνικές δραστηριότητές του. Παρατηρούμε ότι οι πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου (67%), σε αντίθεση με τους υπόλοιπους (33%) που δεν τις γνωρίζει.

Διάγραμμα 3.6 Όφελος από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής

Στην ερώτηση για το εάν οι δημότες που ρωτήθηκαν λαμβάνουν όφελος από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία δεν ωφελείται από κάποια δραστηριότητα (77%), σε αντίθεση με το 23% που ωφελείται.

Διάγραμμα 3.7 Βαθμός ικανοποίησης από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής

Όσο για τους δημότες που λαμβάνουν όφελος από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής, διαπιστώνεται στο παραπάνω διάγραμμα ότι πάνω από τους μισούς, αδιαφορούν για το εάν ικανοποιούνται ή όχι από τις δραστηριότητες αυτές. Αυτό μας δείχνει ότι είναι τόση η ανάγκη για την ύπαρξη κάποιας βοήθειας από τον Δήμο, που δεν έχει σημασία ο βαθμός ικανοποίησης.

Διάγραμμα 3.8 Γνώση της ύπαρξης του κοινωνικού παντοπωλείου

Διάγραμμα 3.9 Άποψη για την λειτουργία του κοινωνικού παντοπωλείου

Σύμφωνα με τα διαγράμματα 3.8 και 3.9, σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες γνωρίζουν την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία του. Γενικά παρατηρείται ότι το κοινωνικό παντοπωλείο έχει δημιουργήσει καλή εντύπωση στους δημότες, παρόλο που αρκετοί αγνοούν την ύπαρξή του.

Διάγραμμα 3.10 Γνώση της ύπαρξης του κοινωνικού ιατρού

Διάγραμμα 3.11 Άποψη για την λειτουργία του κοινωνικού ιατρού

Τα διαγράμματα 3.10 και 3.11 αφορούν την λειτουργία του κοινωνικού ιατρού. Και εδώ διαπιστώνουμε, ότι σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες γνωρίζουν την ύπαρξη του κοινωνικού ιατρού και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία του. Μπορεί να μας κάνει εντύπωση το γεγονός ότι πολλοί δημότες δεν γνωρίζουν την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου και ιατρού, αν όμως το δούμε πιο καθαρά, ίσως αυτό είναι θετικό στοιχείο καθώς δεν έχουν χρειαστεί τις παροχές τους.

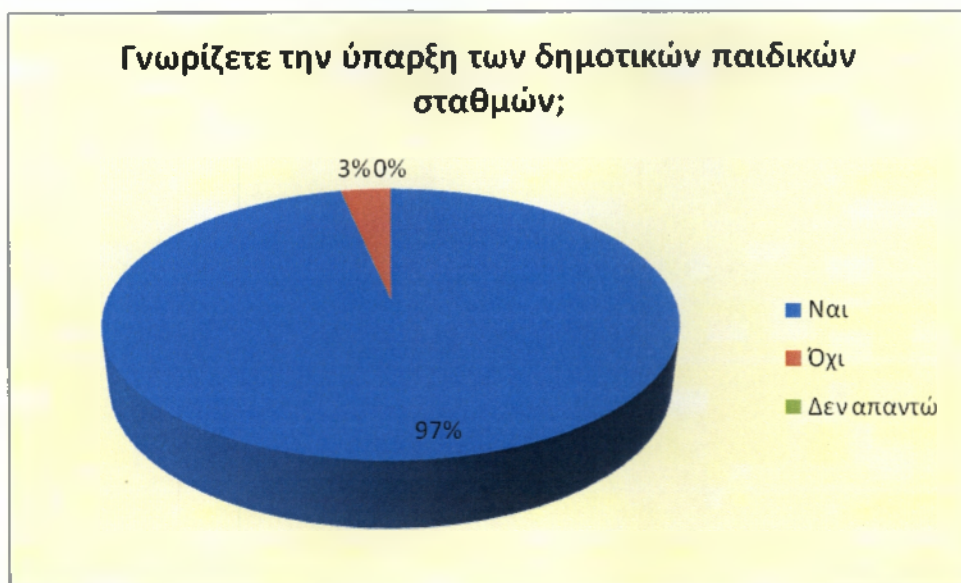

Διάγραμμα 3.12 Γνώση της ύπαρξης του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι»

Διάγραμμα 3.13 Άποψη για την λειτουργία του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι»

Σύμφωνα με τα διαγράμματα 3.12 και 3.13, η πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει την ύπαρξη του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι». Είναι ένα αρκετά διαδεδομένο πρόγραμμα σε όλη την Ελλάδα και έχει ωφελήσει πολύ κόσμο που δεν μπορούσε να βρει βοήθεια από κάποιο οικείο πρόσωπο, γι' αυτό και το γνωρίζουν σχεδόν όλοι και μάλιστα έχουν πολύ καλή άποψη για την λειτουργία του.

Διάγραμμα 3.14 Γνώση της ύπαρξης των δημοτικών παιδικών σταθμών

Διάγραμμα 3.15 Άποψη για την λειτουργία των δημοτικών παιδικών σταθμών

Μία επίσης πολύ σημαντική κοινωνική δομή σε όλη την Ελλάδα, είναι αυτή των δημοτικών παιδικών σταθμών. Πέρα από το ότι διευκολύνει τους εργαζόμενους γονείς, βοηθάει τα παιδιά να ενταχθούν στην κοινωνία και να βάλουν γερές βάσεις για την σχολική τους πορεία. Αυτό φαίνεται και από τα παραπάνω δύο διαγράμματα που μας δείχνουν ότι σχεδόν όλοι οι δημότες γνωρίζουν την ύπαρξη των δημοτικών παιδικών σταθμών και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία τους.

Διάγραμμα 3.16 Γνώση της δωρεάν διανομής συσσιτίου

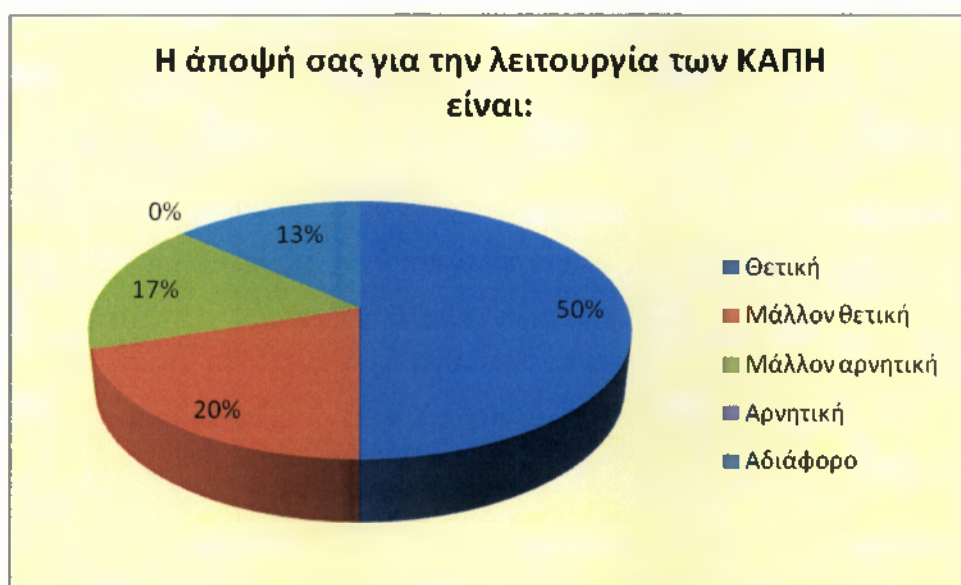

Διάγραμμα 3.17 Άποψη για την δωρεάν διανομή συσσιτίου

Τα δύο παραπάνω διαγράμματα αφορούν την δωρεάν διανομή συσσιτίου. Διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι δημότες δεν γνωρίζουν την δωρεάν διανομή συσσιτίου του Δήμου Κομοτηνής. Για το 43% των δημοτών που την γνωρίζουν, έχουν θετική άποψη για την διανομή του συσσιτίου. Όπως και παραπάνω, έτσι και εδώ, ίσως η άγνοια της διανομής συσσιτίου είναι ένα θετικό στοιχείο καθώς δεν έχουν χρειαστεί τις παροχές του.

Διάγραμμα 3.18 Γνώση της ύπαρξης των δημοτικών ΚΑΠΗ

Διάγραμμα 3.19 Άποψη για την λειτουργία των δημοτικών ΚΑΠΗ

Μία ακόμη αρκετά διαδεδομένη κοινωνική δομή είναι τα ΚΑΠΗ. Όλοι μας έχουμε κάποιο ηλικιωμένο άτομο που περνάει ευχάριστα κάποιες ώρες της ημέρας του στα ΚΑΠΗ ή πηγαίνει εκδρομές τις οποίες διοργανώνουν. Γι' αυτό και η πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει την ύπαρξή τους και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία τους.

Διάγραμμα 3.20 Γνώση της ύπαρξης του δημοτικού γηροκομείου

Διάγραμμα 3.21 Άποψη για την λειτουργία του δημοτικού γηροκομείου

Σύμφωνα με τα διαγράμματα 3.20 και 3.21, η πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει την ύπαρξη του δημοτικού γηροκομείου. Η άποψή τους για την λειτουργία του είναι θετική, καθώς προσφέρει πολύ σημαντικό έργο και ωφελεί πολλούς ηλικιωμένους του Δήμου Κομοτηνής.

Διάγραμμα 3.22 Όφελος από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του δήμου ατόμων που δεν το δικαιούνται

Από το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες θεωρούν ότι κάποιοι δημότες του Δήμου Κομοτηνής ωφελούνται από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του Δήμου παρόλο που δεν το δικαιούνται, είτε συνέχεια, είτε κάποιες φορές. Αυτή η άποψη μας δίνει την αφορμή να επισημάνουμε ότι θα πρέπει να εξετάζονται από τους αρμόδιους δημοτικούς υπαλλήλους πιο προσεκτικά τα κριτήρια για την χρήση των κοινωνικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να μην υπάρχουν αδικίες.

Διάγραμμα 3.23 Δυσκολίες στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής από τον δήμο

Το διάγραμμα 3.23 εμφανίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Δήμος Κομοτηνής στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Παρατηρούμε ότι ο μεγάλος αριθμός των δικαιούχων δημιουργεί προβλήματα στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής. Μεγάλο ρόλο όμως παίζει και η κακή οργάνωση των υπηρεσιών του Δήμου αλλά και η οικονομική κρίση που οδηγεί στην έλλειψη πόρων.

Συμπεράσματα

Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή της εργασίας, οι δήμοι έχουν τη δυνατότητα να εφοδιάζουν τους δημότες τους με ορισμένες παροχές και υπηρεσίες που άμεσο στόχο έχουν την εξυπηρέτησή τους και κατά συνέπεια, την πιο εύκολη δραστηριοποίησή τους στα πλαίσια του κοινωνικού συνόλου. Έτσι λοιπόν, οι δήμοι παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες στους τομείς που είναι άμεσα συνυφασμένοι με τη διαβίωση του ανθρώπου.

Η παρούσα εργασία είχε σκοπό να παρουσιάσει την άποψη των δημοτών για τις κοινωνικές δομές του Δήμου Κομοτηνής. Γι' αυτό τον λόγο πραγματοποιήθηκε έρευνα σε 60 δημότες από την οποία προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα. Διαπιστώνουμε ότι οι πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου. Παρόλο όμως που τις γνωρίζουν, δεν ωφελούνται οι ίδιοι από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής. Όσο για τους δημότες που λαμβάνουν όφελος, διαπιστώνεται ότι αδιαφορούν για το εάν ικανοποιούνται ή όχι από τις δραστηριότητες αυτές. Αυτό μας δείχνει ότι είναι τόση η ανάγκη για την ύπαρξη κάποιας βοήθειας από τον Δήμο, που δεν έχει σημασία ο βαθμός ικανοποίησης.

Η συνέχεια της έρευνας αφορούσε συγκεκριμένες κοινωνικές δομές του Δήμου Κομοτηνής. Διαπιστώνεται ότι σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες γνωρίζουν την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία του. Γενικά παρατηρείται ότι το κοινωνικό παντοπωλείο έχει δημιουργήσει καλή εντύπωση στους δημότες, παρόλο που αρκετοί αγνοούν την ύπαρξή του. Το ίδιο ισχύει και για το κοινωνικό ιατρείο. Μπορεί να μας κάνει εντύπωση το γεγονός ότι πολλοί δημότες δεν γνωρίζουν την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου και ιατρείου, αν όμως το δούμε πιο καθαρά, ίσως αυτό είναι θετικό στοιχείο καθώς δεν έχουν χρειαστεί τις παροχές τους.

Η πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει την ύπαρξη του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι». Είναι ένα αρκετά διαδεδομένο πρόγραμμα σε όλη την Ελλάδα και έχει ωφελήσει πολύ κόσμο που δεν μπορούσε να βρει βοήθεια από κάποιο οικείο πρόσωπο, γι' αυτό και το γνωρίζουν σχεδόν όλοι και μάλιστα έχουν πολύ καλή άποψη για την λειτουργία του. Μία επίσης πολύ σημαντική κοινωνική δομή σε όλη την Ελλάδα, είναι αυτή των δημοτικών παιδικών σταθμών. Πέρα από το ότι διευκολύνει τους εργαζόμενους γονείς, βοηθάει τα παιδιά να ενταχθούν στην κοινωνία και να βάλουν γερές βάσεις για την σχολική τους πορεία. Γι' αυτό και σχεδόν όλοι οι δημότες γνωρίζουν την ύπαρξη των δημοτικών παιδικών σταθμών και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία τους.

Όσον αφορά την δωρεάν διανομή συσσιτίου, οι περισσότεροι δημότες δεν την γνωρίζουν. Όπως και παραπάνω, έτσι και εδώ, ίσως η άγνοια της διανομής συσσιτίου είναι ένα θετικό στοιχείο καθώς δεν έχουν χρειαστεί τις παροχές του.

Μία ακόμη αρκετά διαδεδομένη κοινωνική δομή είναι τα ΚΑΠΗ. Όλοι μας έχουμε κάποιο ηλικιωμένο άτομο που περνάει ευχάριστα κάποιες ώρες της ημέρας του στα ΚΑΠΗ ή πηγαίνει εκδρομές τις οποίες διοργανώνουν. Γι' αυτό και η πλειοψηφία των δημοτών γνωρίζει την ύπαρξή τους και έχουν θετική άποψη για την λειτουργία τους. Το ίδιο ισχύει και για το δημοτικό γηροκομείο, καθώς προσφέρει πολύ σημαντικό έργο και ωφελεί πολλούς ηλικιωμένους του Δήμου Κομοτηνής.

Ένα πολύ σημαντικό συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα, είναι ότι κάποιοι δημότες του Δήμου Κομοτηνής ωφελούνται από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του Δήμου παρόλο που δεν το δικαιούνται. Αυτό, μας δίνει την αφορμή να επισημάνουμε ότι θα πρέπει τα εξετάζονται από τους αρμόδιους δημοτικούς υπαλλήλους πιο προσεκτικά τα κριτήρια για την χρήση των κοινωνικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να μην υπάρχουν αδικίες.

Τέλος, μέσα από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Κομοτηνής αντιμετωπίζει κάποιες δυσκολίες στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Παρατηρούμε ότι ο μεγάλος αριθμός των δικαιούχων δημιουργεί προβλήματα στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής. Μεγάλο ρόλο όμως παίζει και η κακή οργάνωση των υπηρεσιών του Δήμου αλλά και η οικονομική κρίση που οδηγεί στην έλλειψη πόρων.

Συμπερασματικά, ο Δήμος Κομοτηνής έχει αναπτύξει και εφαρμόσει μια υποδειγματική κοινωνική πολιτική που έχει θέσει υπό τη σκέπη της σχεδόν όλες τις ομάδες πληθυσμού που περιλαμβάνονται στον κοινωνικό ιστό της συγκεκριμένης περιοχής. Για την ακρίβεια, πρόκειται για μια στοχευμένη πολιτική που μέσα από τη δράση των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών ευελπιστεί όχι μόνο στην ενίσχυση και την ανακούφιση των ευπαθών ομάδων, αλλά και στην πρόληψη τυχόν δυσκολιών και ανωμαλιών που μπορεί να τους θέσουν σε κίνδυνο, και αυτό την κάνει να αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές εκδοχές της εφαρμογής της έννοιας του κοινωνικού κράτους σε τοπικό επίπεδο.

Βιβλιογραφία

1. **Cohen, L., Manion L., (1994)**, «*Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*», εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.
2. **Βερναδάκης, Χρ., (2009)**, «*Το κοινωνικό κράτος στη Δυτική Ευρώπη*», Βασικές σημειώσεις παραδόσεων μαθήματος, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ: Θεσσαλονίκη.
3. **Ελληνική στατιστική Αρχή (2001)**, Αποτελέσματα απογραφής 2001, διαθέσιμα στο: <http://www.statistics.gr>
4. **Ελληνική στατιστική Αρχή (2012)**, «*Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011 για το Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας*», Δελτίο Τύπου, Πειραιάς, 28 Δεκεμβρίου 2012.
5. **Ζαφειρόπουλος Κ., Πασχαλούδης Δ., (2002)**, «*Έρευνα Marketing*» Εκδόσεις Γκιούρδας, Αθήνα.
6. **Καραθεοδωρή Κ. Α.Ε.- Αναπτυξιακή Δ. Κομοτηνής (2012)**, *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κομοτηνής 2012-2014*.
7. **Κατρούγκαλος, Γ. (2001)**, «*Το κοινωνικό κράτος σε πολιορκία*» στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 134 – 135, Α' - Β'.
8. **Κοντιάδης, Ξ. (2008)**, «*Εισαγωγή στην κοινωνική διοίκηση και τους θεσμούς κοινωνικής ασφάλειας*», Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

9. **Μανιτάκης, Α. (2007)**, «*Τι είναι κράτος;*», Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα.
10. **Τσαντάς Ν., Μουσιάδης, Π., Χατζηπαντελής Θ., Μπαγιατής Κ., (1999)**, «*Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Στατιστικών Πακέτων*», Τόμος Α', Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη.
11. **Χατζόπουλος, Α. (2010)**, «*Κοινωνικό κράτος: τέλος εποχής*», *ΝΟΗΜΑ Social Welfare Magazine*, τεύχος 12, ανάκτηση από τον ιστότοπο http://www.swm.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=212&Itemid
12. Λήμμα «*Διαφωτισμός*» της ελληνικής έκδοσης της Wikipedia όπως υπάρχει στον ιστότοπο <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
13. Λήμμα «*Κομοτηνή*» στην ελληνική έκδοση της Wikipedia που βρίσκεται στον ιστότοπο <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%AE>
14. Ιστοσελίδα Δήμου Κομοτηνής στον ιστότοπο <http://www.komotini.gr/koinoniki-politiki-pedia-kai-athlitismos/vpiresies-pronoias>
15. Ιστοσελίδα OKANA στον ιστότοπο <http://www.okana.gr/2012-01-12-13-11-25/ti-einai-o-okana>

Παράρτημα Ι: Απαντήσεις έρευνας

Φύλο:		
Αντρας	28	47%
Γυναίκα	32	53%
	60	100%

Ηλικία:		
18-30	10	17%
31-40	12	20%
41-50	26	43%
51-65	6	10%
άνω των 65	6	10%
	60	100%

Εκπαίδευση:		
Απόφοιτος Δημοτικού	10	17%
Απόφοιτος Γυμνασίου	2	3%
Απόφοιτος Λυκείου	22	37%
Απόφοιτος ΙΕΚ	4	7%
Πτυχιούχος ΤΕΙ	10	17%
Πτυχιούχος ΑΕΙ	8	13%
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	4	7%
Διδακτορικό Δίπλωμα	0	0%
	60	100%

Εργασιακή κατάσταση:		
Εργαζόμενος	26	43%
Άνεργος	18	30%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	7	12%
Συνταξιούχος	8	13%

Άλλο:	1	2%
	60	100%

Ξέρετε τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής;

Ναι	40	67%
Όχι	20	33%
	60	100%

Ωφελείστε από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής;

Ναι	14	23%
Όχι	46	77%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος είστε από τη δραστηριότητα/ τες αυτή;

Είμαι πολύ ικανοποιημένος	4	7%
Είμαι ικανοποιημένος	8	13%
Είμαι σχετικά ικανοποιημένος	6	10%
Είμαι σχετικά δυσαρεστημένος	4	7%
Είμαι δυσαρεστημένος	2	3%
Είμαι πολύ δυσαρεστημένος	4	7%
Αδιάφορο	32	53%
	60	100%

Γνωρίζετε την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου;

Ναι	32	53%
Όχι	28	47%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Η άποψή σας για την λειτουργία του κοινωνικού παντοπωλείου είναι:

Θετική	34	57%
Μάλλον θετική	12	20%
Μάλλον αρνητική	0	0%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	14	23%
	60	100%

Γνωρίζετε την ύπαρξη του κοινωνικού ιατρείου;

Ναι	28	47%
Όχι	32	53%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Η άποψή σας για την λειτουργία του κοινωνικού ιατρείου είναι:

Θετική	32	53%
Μάλλον θετική	20	33%
Μάλλον αρνητική	0	0%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	8	13%
	60	100%

Γνωρίζετε την ύπαρξη του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»;

Ναι	54	90%
Όχι	6	10%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

**Η άποψή σας για την λειτουργία του προγράμματος
«Βοήθεια στο Σπίτι» είναι:**

Θετική	36	60%
Μάλλον θετική	18	30%
Μάλλον αρνητική	2	3%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	4	7%
	60	100%

**Γνωρίζετε την ύπαρξη των δημοτικών παιδικών
σταθμών;**

Ναι	58	97%
Όχι	2	3%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

**Η άποψή σας για την λειτουργία των δημοτικών
παιδικών σταθμών είναι:**

Θετική	44	73%
Μάλλον θετική	12	20%
Μάλλον αρνητική	2	3%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	2	3%
	60	100%

**Γνωρίζετε την διανομή δωρεάν συσσιτίου του από
τον δήμο;**

Ναι	26	43%
Όχι	34	57%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Η άποψή σας για την διανομή δωρεάν συσσιτίου

είναι:

Θετική	22	37%
Μάλλον θετική	18	30%
Μάλλον αρνητική	6	10%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	14	23%
	60	100%

Γνωρίζετε την ύπαρξη των δημοτικών ΚΑΠΗ;

Ναι	56	93%
Όχι	4	7%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Η άποψή σας για την λειτουργία των ΚΑΠΗ είναι:

Θετική	30	50%
Μάλλον θετική	12	20%
Μάλλον αρνητική	10	17%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	8	13%
	60	100%

Γνωρίζετε την ύπαρξη του δημοτικού Γηροκομείου;

Ναι	56	93%
Όχι	4	7%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

**Η άποψή σας για την λειτουργία του δημοτικού
Γηροκομείου είναι:**

Θετική	34	57%
Μάλλον θετική	16	27%

Μάλλον αρνητική	8	13%
Αρνητική	0	0%
Αδιάφορο	2	3%
	60	100%

Πιστεύετε ότι ωφελούνται από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του δήμου άτομα που δεν το δικαιούνται;

Ναι	24	40%
Όχι	12	20%
Κάποιες φορές	24	40%
Δεν απαντώ	0	0%
	60	100%

Κατά την άποψή σας, τι δυσκολεύει περισσότερο την άσκηση κοινωνικής πολιτικής από τον δήμο;

Ο μεγάλος αριθμός των δικαιούχων	20	33%
Η κακή οργάνωση των υπηρεσιών του δήμου	18	30%
Ο δήμος δεν έχει σε προτεραιότητα την κοινωνική πολιτική	4	7%
Η οικονομική κρίση – έλλειψη πόρων	18	30%
Άλλο.....	0	0%
	60	100%

Παράρτημα ΙΙ: Ερωτηματολόγιο

**ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ**

Ερωτηματολόγιο Πτυχιακής Εργασίας

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας στο τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ΤΕΙ Καλαμάτας με θέμα:

**Κοινωνική Πολιτική και Δράσεις Κοινωνικής Οικονομίας σε Τοπικό
Επίπεδο. Η Περίπτωση του Δήμου Κομοτηνής**

Οι απαντήσεις είναι εμπιστευτικές, ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ακαδημαϊκούς σκοπούς στα πλαίσια εκπόνησης της ανωτέρω πτυχιακής εργασίας.

Φοιτήτρια: ΣΤΟΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, Α.Ε.Μ.: 2007102

Επιβλέπων Καθηγητής: ΤΣΕΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Φύλο:

Άντρας   Γυναίκα

2. Ηλικία:

18-30

31-40

41-50

51-65

άνω των 65

3. Εκπαίδευση:

Απόφοιτος Δημοτικού

Απόφοιτος Γυμνασίου

Απόφοιτος Λυκείου

Απόφοιτος ΙΕΚ

Πτυχιούχος ΤΕΙ

Πτυχιούχος ΑΕΙ

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα

Διδακτορικό Δίπλωμα

4. Εργασιακή κατάσταση:

Εργαζόμενος

Άνεργος

Ελεύθερος Επαγγελματίας

Συνταξιούχος

Άλλο: .....

**ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ:**

5. Ξέρετε τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου Κομοτηνής;

Ναι Όχι

**6. Ωφελείστε από κάποια από τις κοινωνικές δραστηριότητες του Δήμου
Κομοτηνής;**

Ναι Όχι Δεν απαντώ

7. Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος είστε από τη δραστηριότητα/ τες αυτή;

Είμαι πολύ ικανοποιημένος
Είμαι ικανοποιημένος
Είμαι σχετικά ικανοποιημένος
Είμαι σχετικά δυσαρεστημένος
Είμαι δυσαρεστημένος
Είμαι πολύ δυσαρεστημένος
Αδιάφορο

8. Γνωρίζετε την ύπαρξη του κοινωνικού παντοπωλείου;

Ναι Όχι Δεν απαντώ

9. Η άποψή σας για την λειτουργία του κοινωνικού παντοπωλείου είναι:

Θετική
Μάλλον θετική
Μάλλον αρνητική
Αρνητική
Αδιάφορο

10. Γνωρίζετε την ύπαρξη του κοινωνικού ιατρείου;

Ναι Όχι Δεν απαντώ

11. Η άποψή σας για την λειτουργία του κοινωνικού ιατρείου είναι:

Θετική
Μάλλον θετική
Μάλλον αρνητική
Αρνητική
Αδιάφορο

12. Γνωρίζετε την ύπαρξη του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»;

Ναι Όχι Δεν απαντώ

13. Η άποψή σας για την λειτουργία του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» είναι:

Θετική
Μάλλον θετική
Μάλλον αρνητική
Αρνητική
Αδιάφορο

14. Γνωρίζετε την ύπαρξη των δημοτικών παιδικών σταθμών;

Ναι Όχι Δεν απαντώ

15. Η άποψή σας για την λειτουργία των δημοτικών παιδικών σταθμών είναι:

Θετική
Μάλλον θετική
Μάλλον αρνητική
Αρνητική
Αδιάφορο

16. Γνωρίζετε την διανομή δωρεάν συσσιτίου του από τον δήμο;

Ναι Όχι Δεν απαντώ

17. Η άποψή σας για την διανομή δωρεάν συσσιτίου είναι:

- Θετική
- Μάλλον θετική
- Μάλλον αρνητική
- Αρνητική
- Αδιάφορο

18. Γνωρίζετε την ύπαρξη των δημοτικών ΚΑΠΗ;

- Ναι
- Όχι
- Δεν απαντώ

19. Η άποψή σας για την λειτουργία των ΚΑΠΗ είναι:

- Θετική
- Μάλλον θετική
- Μάλλον αρνητική
- Αρνητική
- Αδιάφορο

20. Γνωρίζετε την ύπαρξη του δημοτικού Γηροκομείου;

- Ναι
- Όχι
- Δεν απαντώ

21. Η άποψή σας για την λειτουργία του δημοτικού Γηροκομείου είναι:

- Θετική
- Μάλλον θετική
- Μάλλον αρνητική
- Αρνητική
- Αδιάφορο

22. Πιστεύετε ότι ωφελούνται από τις δράσεις κοινωνικής πολιτικής του δήμου άτομα που δεν το δικαιούνται;

- Ναι
- Όχι
- Κάποιες φορές
- Δεν απαντώ

23. Κατά την άποψή σας, τι δυσκολεύει περισσότερο την άσκηση κοινωνικής πολιτικής από τον δήμο;

Ο μεγάλος αριθμός των δικαιούχων

Η κακή οργάνωση των υπηρεσιών του δήμου

Ο δήμος δεν έχει σε προτεραιότητα την κοινωνική πολιτική

Η οικονομική κρίση – έλλειψη πόρων

Άλλο

.....